

Dialogsmøte mellom Rådgivende utvalg og Stabbursdalen nasjonalparkstyre

Dato: 09.02.2023

Sted: Stabbursnes Naturhus og Museum
Vestre Porsangerveien 1335, 9710 Indre Billefjord

Tidspunkt: 17.30 – 20.30

Deltakere:

Britha Marie Stavang Berg	Stabbursdalen elveeierlag
Gjermund Thomassen	Stabbursdalen Lodge
Anne Lovise Næss Gaup	Skáiddeduottar siida
Mette Anti Gaup	Láhtin siida
Geir Wulff	Dilljávre veilag
Hans Arne Wulff	Stabbursdalen sameielag
Rolf Trygve Johnsen	Stabbursdalen grunneierforening
Gry Ingebretsen	Stabbursnes Naturhus og Museum
Agnes Christina Bjørkli	Finnmarkseiendommen
Mona Skanke	Stabbursdalen nasjonalparkstyre
Grete-Liv Olaussen	Stabbursdalen nasjonalparkstyre
Anna Ravna Gaup	Stabbursdalen nasjonalparkstyre
Robert Wilhelmsen	Stabbursdalen nasjonalparkstyre
Daniel Boberg Leirbakken	Statens naturoppsyn
Karoline Salmila	nasjonalparkforvalter

Referat

Etter en introduksjonsrunde gjennomgikk og presenterte styreleder en del av det arbeidet som Nasjonalparkstyret har jobbet med siden forrige RU-møte i februar 2022.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre, styreleder Skanke:

Styret har uttalt seg på dagens styresammensetning til Miljødirektoratet. Styret ønsker å øke antall styremedlemmer. Miljødirektoratet har ikke ønske om annet enn offentlige organer i styrene, men dette er ennå ikke avgjort av KLD.

Det har blitt jobbet med ett fellesprosjekt - et konfliktdempende tiltak med å forsterke reingjerde ved Bastingamma, flytting av porter og lage til trappeløsninger. Dette for at reindriften ikke skal bli svært negativt påvirket av besøkende som oppsøker Bastingamma. Styret har bidratt med en stor egenandel i finansiering av tiltaket. Dette tiltaket ble igangsatt slik at Bastingammen skal kunne stå der den er i dag.

Styret har kartlagt kjøreskader i sårbar natur og våtmarksområder. Målet er å kunne søke midler om tiltak som klopplegging etc. Dette vil bli et flerårig tiltak som må følges opp. Dette gjøres også i samarbeid med lokal reindrift, landbruksdirektoratet og reindriftsforvaltningen. Det har også blitt befart og vedtatt en ny alternativ rute for transport av elg, for at traseen ikke skal gå gjennom enkelte av de skadde myrene.

Styret har gjennom året jobbet med tilbakemeldinger til Rådgivende utvalg. Styret har hentet innspill også utenfor RU. Styret har hatt ønske om å møte politisk ledelse for KLD, uten å lykkes i få dette til. Porsanger kommune har hatt statsråden på besøk i 2022 og skal ha fått formidlet utfordringene med vedlikehold og drift. Statsråden har en kontaktperson som styret kan henvende seg til.

Styret signaliserer at det er behov for drift og vedlikeholdsmidler. Styret har registrert at det ikke er en økning i midler selv om det skal prioriteres mer og mer penger på biologisk mangfold. Det opplever styret som merkelig. Det er et positivt regnskap å bruke penger på. Det er høy ferdsel i andre verneområder. Dette er et verdivalg i forhold til hvor mye man skal ha inn i verneområder – eksempelvis er det forbudt å gå på ski med hund i trekk på Dovrefjell. Da kommer man forttere og lengere inn i verneområdet enn hva som er bra for moskusen. Også Fylkeskommunen har belyst utfordringene med manglende drifts og vedlikeholdsmidler.

Gjennom faktur har styret fått se at andre styrer har ofte flere samarbeidsparter, flere forvaltere og andre aktører sammenlignet med hva Stabbursdalen har. Flere bidro til forskjellige tiltak, både i og utenfor verneområdene. Finnmarkseiendommen virker ikke til å ha det samme virket som Statskog. Styret har valgt å ikke danne veilag for Lompolaveien. Lokale brukere bør ikke belastes. Styret mener det ikke kun er styrets ansvar å vedlikeholde Lompolaveien, men det har blitt til det. Styret har ingen å samarbeide med, fordi andre er redd det vil skape presedens.

Styreleder har uttalt ovenfor Miljødirektoratet at styret er villig til å justere antall kjøreturer med snøskuter til private hytter og gammer litt ned om dette medfører at forvaltningsplanen kan bli godkjent. Men det forutsetter at man lander på et antall som styret kan akseptere. Dette antallet må være betydelig høyere enn dagens antall på seks turer. Det er ikke vedtatt noe angående dette. Det er behov for forhandling om man skal komme noen vei. Leder skal likevel fortsette å fronte folks ønske om økte antall turer. Inntil forvaltningsplanen er vedtatt er det 6 turer som gjelder. Skanke mener det er hensiktsmessig å nå målene gradvis, vinne en kamp trinnsvis.

Det er subjektivt hva som menes med nødvendig kjøring. Det er nyttig å vite om en dispensasjon blir brukt eller ikke. Å føle seg overvåket er ikke det samme som at det ikke er tillatt med informasjonen som en kjøreseddel oppgir.

Mener at 50 m² størrelse på reindriften er for lite, og dette har blitt belyst under dialogsmøtet med Miljødirektoratet i desember 2022. Ombygging er ansett som vesentlig og er derfor søknadspliktig.

Det legges til rette for at næringsvirksomhet skal foregå i randsonen til verneområder.

Styret ønsker å ha fokus på historisk bruk av området, men har akkurat fått tilbakemelding av Riddo Duottar Museat at de ikke ønsker eller ser verdien i å sitte i RU.

Beplanting i utmarka og på tomter i utmarka er en trussel og kan føre til spredning av uønskede arter. Styret kan ikke ha spisskompetanse på hvilke arter som skal kunne tillates å plante eller ikke. Derfor er det totalforbud for planting.

Styret får beskjed om å følge direktiver. Men styret ønsker å forvalte med lokalt perspektiv. Stabbursdalen har en annen lokal bruk enn andre verneområder og styret har forståelse for det. Forvalters jobb er å formidle de statlige retningslinjer som styret blir bedt å forholde seg til. Kanskje styreleder ikke klarer å formidle sakene godt nok opp mot Miljødirektoratet, og det er behov for et eget møte mellom partene?

Ikke alle vil kunne bli fornøyd med forvaltningsplanen, men Nasjonalparkstyret ønsker å jobbe for lokale tilpasninger i Stabbursdalen. Det viktigste er å få forvaltningsplanen godkjent slik at den kan sendes på høring.

Stabbursdalen grunneierforening, Johnsen:

Da nasjonalparken ble opprettet hadde vernet lokal aksept. Alt kom skeivt ut når verneområdet ble utvidet og staten ikke tok hensyn til noen. Det er manglende kunnskap om lokale forhold hos Miljødirektoratet. De sitter der nede og har ikke kjennskap til området.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre, medlem Wilhelmsen:

Nasjonalparkstyret har satt inn en historisk del om snøskuterløpe nr. 13 og vedtatt at det skal jobbes for å få snøskuterløype nr. 13 skal gjeninnført. Styret er ikke imot det og Porsanger kommune må ta jobben videre. Landbruksdirektoratet bør kunne bidra inn her i forhold til å belyse behov.

Han skjønner ikke hva nasjonalparkstyre skal kunne gjøre med sakene som fremlegges av Geir Wulf og at de selv må ta dette videre med direktorat og departement.

Stabbursdalen Lodge/ Stabbursdalen leirskole, Thomassen:

Hvordan stiller Nasjonalparkstyret seg til snøskuterløyper utenfor verneområdet?

Hvilke muligheter har andre næringer i verneområder? Skal ikke de kunne sidestilles? Hva med i landskapsvernområdet?

Leirskolen har store utfordringer med at Lompolaveien ikke blir vedlikeholdt og har fått skader på kjøretøy pga. dårlig veitilstand sommer 2022.

Dimensjonene til byggverkene bør samkjøres med Porsanger kommunes arealplan.

Láhtin siida, Gaup:

Det kan være at man har begrenset med økonomi, og at man ikke har råd til å utvide bygg maksimalt første gangen, men heller gjennom flere prosesser. Reagerer derfor på at man kun skal kunne utvide én gang.

Savner mer om samisk bruk i forvaltningsplanen. Beskrivelser om hvilke områder som brukes til hvilket formål, for å forstå reindriftas verden i tekstformat. Dette er ment for de som forvalter området, slik at de skal kunne forstå den samiske bruken.

De føler de besøker sitt eget hjem når de leser forvaltningsplanen, det har vært gitt lovnader om at områder skulle kunne brukes som før, men det er ikke tilfelle.

Kort avstand fra utedo til hovedbygg vil føre til stank.

Stabbursdalen nasjonalparkstyre, nestleder Gaup:

Det har vært et bra møte med mange gode problemstillinger som er tatt opp.

Det er viktig å skille mellom reindriftsbygg og fritidsboliger, pga. stor forskjell og helt andre behov ved bruk.

Stabbursdalen sameielag, Wulff

Kjøresedler er overvåking og gir sensitiv persondata. Man har krav til å få dette slettet.

Dilljávre veilag, Wulff

Najonalparkstyret skal motta et vedlegg til referatet ettersendt etter dette møtet, som er en felles uttalelse fra Stabbursdalen sameielag, Dilljávre veilag og Stabbursdalen grunneierforening. Alt som ytres under dette møtet er en uttalelse fra alle disse tre organisasjoner.

Det er første gang RU får en skriftlig tilbakemelding på sine ønsker om endringer i forvaltningsplanen og verneforskriften, og det er positivt. Men de er ikke fornøyde med innholdet i alle tilbakemeldingene fra styret. De har forsøkt å komme med positive og konstruktive innspill for å lette byrden for den samiske urbefolkningen og andre. Styret legger opp til et strengere vern enn hva verneforskriften hjemler, noe som er for de umulig å godta. De blir skremt av at styret prøver etterkomme forventningene til Miljødirektoratet framfor å ivareta urfolkets og lokalsamfunnets interesser og rettigheter. Retningslinjene er å snik-innføre et strengere vern. Dette foreslås begrensinger som ikke er satt i verneforskriften.

Sjøsamiske familier har også behov, ikke bare reindriften. Man må se på historisk bruk for å forstå hvorfor Stabbursdalen er som den er. Det er et kulturhistorisk område. Man insisterer på å redusere samene tilværelse ved å bruke begrepet «I nyere tid». Er det disse holdningene samene møtes med?

Det var lokal aksept for vernet i 1970, men det har ikke vært aksept for utvidelsen som ble tredd over hode på lokalbefolkningen. Utvidelsen hadde heller ikke aksept i Porsanger kommune, Fylkestinget og Sametinget.

Mener forvaltningsplanen ikke skal regulere noe som allerede reguleres av andre lovverk, som plan- og bygningsloven eller reindriftsloven. Det gir trippelregulering.

Mener det er noe fundamentalt feil når Miljødirektoratet skal faglig godkjenne forvaltningsplanen. De er ikke forvaltningsmyndigheten. Dette er et overgrep fra Staten. Dette bør det protesteres mot.

Nasjonalparken var ikke et problem før utvidelsen når vernegrensen var på vestsiden av Stabburselva. Da var det lettere å akseptere vernet.

Verneforskriften avgrensner ikke til hva som er å anse som skjøtsel-, oppsyns- og forvaltningsoppgaver. Annen forvaltning bør også ha myndighet etter verneforskriften, slik som de som har ansvar for forvaltningen av Stabburselven og laksetrappa.

Bygg

Det er ikke hjemmel til å forskjellsbehandle bygg eid av verneforvaltningen og andre brukere. Bygg forvaltet av Nasjonalparkstyret skal ikke ha særbehandling.

Man må se dimensjonene opp mot hverandre, verneområdets totale areal i forhold til utvidelse av bygg. Man må kunne befare og bli enige om hva som skal kunne tillates. Ikke være vrang på kontoret med saksbehandling uten befaring.

Man må endre på takvinkelen i retningslinjene, den er for slakk og det vil gi utfordringer med mye snø på takene.

Er det hjemmel til kun å tillate utvidelse 1 gang?

Det er ikke å anse som en vesentlig ombygging om man flytter på dører og vinduer, eller endrer størrelser ol. Det er tillatt så lenge det ikke er ansett som vesentlig endring.

Det er ikke hjemmel på hvor stor et utedo skal kunne være og Statsforvalteren har tidligere gitt tillatelse til 20 m² uthus.

Det er feil at bygg må være ferdigstilt innen 3 år i kommunen, det må være påbegynt innen 3 år. Henviser til naturmangfoldloven § 67: «Tillatelse kan i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det er gått ti år etter at den ble gitt».

Inngjerding og beplantning av tomter bør kunne tillates.

Motorferdsel

Er kritisk til bruken av kjøreseddel. Kjøreseddel gir persondata. Det bør kun brukes i særlige tilfeller etter nml. § 48.

Motorferdselen i nasjonalparken bør være som etter motorferdselloven slik at man kan kjøre 300 m ut fra løypa. Det må gis tillitt til menneskene som er offer for vernet.

Å redusere tillatelser fra 5 til 4 år med begrunnelse i at det er lengden på perioden som styret sitter er ikke et holdbart argument.

Forskriften sier at man kan gi tillatelse til nødvendig transport. Det er et begrensa antall hytter. Et år er forskjellig fra et annet. Hvem skal definere hva nødvendig ferdsel er, Miljødirektoratet eller urbefolkningen?

Når folk får tillatelser, så får de det fordi de har behov for det. Man må ha tillit til menneskene som er offer for utvidelsen av vernet. Mener at man bør tillate kjøring til og fra lovlig oppførte private hytter på islagt vann i nasjonalparkens randzone inntil 300 meter fra vernegrensa, fremfor å slite på terrenget i landskapsvernområdet.

Annet

Mener det er rart at kartverket skal bestemme hvor det er vei eller ikke, og at ikke forvalter kan endre på kartene i forvaltningsplanen. Hensikten må være å vise bilveiene som var godkjent da vernet ble vedtatt i 2002.

Om et furutre faller over veien må det kunne fjernes. Staten fjernet et par hundre furutrær av hensyn til turistbussene, da det ble laget parkeringslomme innerst i Lompolaveien. Dette skjedde uten noen tillatelse på forhånd. Åge Persen fra Stabbursdalen grunneierforening var og talte opp antallet trær som var felt.

Til slutt leses det opp et skriv med uttalelse om at de mener at lokal forvaltning ikke har innfridd til forventningene til lokale brukere og grunneiere. Lokal forvaltning skulle ivareta egen befolkning. Slik det er i dag kunne den gamle forvaltningsordningen like fullt vedvart. De er kommet til det steget at de vil måtte vurdere rettens vei. Det vises til ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, FNs erklæring om urfolks rettigheter, grunnloven § 108 og samelovens kapittel 4. De er ikke i direkte konflikt med Nasjonalparkstyret, men om Nasjonalparkstyret ikke hører på RU og innfører nye restriksjoner i forhold til verneforskriftene, for å innfri forventningene til Miljødirektoratet, ser de det som den eneste løsningen å gå til rettsak. De vurderer å gå rettens vei for å få respekt.

Nasjonalparkforvalter, Salmila:

I forvaltningsplanen skal det ikke være for mye innhold av historisk og kulturelle temaer. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å konkretisere den daglige forvaltningen gjennom retningslinjer. Det er mulig å belyse reindrift, kulturhistorie og andre relevante temaer i andre dokumenter, eksempelvis besøksstrategi, informasjonsplakater, brosjyrer, nettsiden etc. Gjerne lage til noe eget for hvert enkelt tema. Det skal også utarbeides en digital versjon av forvaltningsplanen hvor innholdet blir skjært ytterligere ned til å kun inneholde det mest relevante i forhold til regelverk og retningslinjer. Hoveddokumentet vil ligge der som nedlastbart vedlegg.

Det tillates normalt ikke inngjerding av utmark etter plan- og bygningsloven heller.

Forvalter mener det var snakk om kun 5-6 større trær som ble felt da parkeringslommen ble laget i Lompola i 2009.

Det står i verneforskriften til nasjonalparken at restaurering og vedlikehold av bygg ikke skal føre til endret bruk.

I 2023 er det bevilget 4 millioner til drift og vedlikehold til store verneområder. Det utgjør rundt 80 000 kr. per verneområde, men dette blir bevismessig fordelt.

Kjøreseddel brukes for at forvaltningen skal ha oversikt over kjøringen og belyse behovet for kjøringen. Forvalter mener det er tatt i bruk App-registrering under kjøring i andre verneområder.

Oppsummering:

Styreleder foreslår at det gjennomføres et direktemøte mellom Rådgivende utvalg og Miljødirektoratet for å kunne komme videre med prosessene. Styret som mellomledd oppnår ikke enighet mellom partene.

Under dette møtet var det ikke tid til å orientere om besøksstrategien og få innspill til den. Dette må derfor tas opp ved neste møte.

Møte slutt 21.00